

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra krizového řízení

**Spolupráce složek integrovaného záchranného systému
při řešení mimořádné události**

Bakalářská práce

**Cooperation of components of the Integrated Rescue System in dealing
with an emergency**

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. Karel Malinovský

AUTOR PRÁCE

Martina Debnárová

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Kladně, dne 15. 3. 2023

Martina Debnárová

ANOTACE

Práce se zabývá problematikou spolupráce složek integrovaného záchranného systému při řešení mimořádné události. Cílem práce je popsat základní pojmy související s integrovaným záchranným systémem, mimořádnou událostí či krizovou situací. V práci jsou rovněž stručně popsány základní činnosti složek integrovaného záchranného systému. V závěru práce je popsána reálná mimořádná událost, shrnutí celého zásahu a rozhovor s velitelem zásahu z hasičského záchranného sboru České republiky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Integrovaný záchranný systém, složky integrovaného záchranného systému, mimořádná událost, krizové řízení, krizový stav

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the topic of cooperation between the components of the integrated rescue system when dealing with an extraordinary event. The aim of this thesis is to describe the basic terms related to an integrated rescue system, extraordinary event or crisis situation. The thesis also briefly describes the basic activities of the components of the integrated rescue system. At the end of the thesis is described a real extraordinary event, summary of the entire intervention and an interview with the intervention commander from Fire Rescue Service of the Czech republic.

KEYWORDS

Integrated Rescue System, components of the integrated rescue system, extraordinary event, crisis management, crisis state

Obsah

Úvod.....	4
1. Mimořádná událost	6
2. Krizová situace	9
2.1. Krizové stavy v České republice	9
2.1.1. Stav nebezpečí.....	10
2.1.2. Nouzový stav	11
2.1.3. Stav ohrožení státu.....	11
2.1.4. Válečný stav	12
2.2. Krizové stavy vyhlášené v České republice od roku 2000	14
3. Integrovaný záchranný systém	16
3.1. Legislativní úprava integrovaného záchranného systému.....	16
3.2. Složky integrovaného záchranného systému.....	17
3.3. Základní složky integrovaného záchranného systému.....	19
3.3.1. Hasičský záchranný sbor České republiky	19
3.3.2. Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany.....	20
3.3.3. Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby	21
3.3.4. Policie České republiky	22
3.4. Ostatní složky integrovaného záchranného systému.....	23
3.4.1. Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil	23
3.4.2. Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory	24
3.4.3. Ostatní záchranné sbory	25
3.4.4. Neziskové organizace a spolky	26
3.5. Koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu	27

3.5.1. Koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu na taktické úrovni.....	27
3.5.2. Koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu na operační úrovni	28
3.5.3. Koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu na strategické úrovni.....	29
3.6. Operační střediska složek integrovaného záchranného systému	29
3.6.1. Operační středisko Policie České republiky	30
3.6.2. Operační středisko zdravotnické záchranné služby.....	31
3.6.3. Operační středisko Hasičského záchranného sboru České republiky	32
3.7. Činnost složek integrovaného záchranného systému	32
3.8. Typové činnosti složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu	34
3.8.1. Typová činnost Dopravní nehoda STČ 08/IZS	35
4. Hromadná dopravní nehoda na dálnici D5	37
5. Rozhovor s velitelem hasičské stanice Hasičského záchranného sboru České republiky.....	47
Závěr.....	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	52
Monografie	52
Zákonná úprava	52
Internetové zdroje	53
Seznam zkratk	55
Seznam příloh.....	55

Úvod

Mimořádné události se stávají dnes a denně a ohrožují životy, zdraví, majetek či životní prostředí. Pro zajištění záchrany životů, životního prostředí, a majetku, je mnohdy potřeba zajistit zásah ne jedné, ale rovnou více bezpečnostních a záchranných složek v místě události v daný okamžik. Pro zajištění efektivní spolupráce jednotlivých složek byl proto vytvořen integrovaný záchranný systém (dále „IZS“). *IZS je koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.*¹ Pojem integrovaný záchranný systém byl zaveden společně s přijetím zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. IZS je systém, díky kterému je možné mnohdy již tak chaotickou situaci učinit přehlednější, zajistit koordinaci zásahu a umožnit rychlé a účinné řešení mimořádné události.

Tato práce se skládá ze dvou částí. První část, teoretická, se zabývá především definováním základních pojmů souvisejících s problematikou integrovaného záchranného systému, řešením mimořádných událostí a krizových situací. V práci se pokusím vysvětlit problematiku krizových stavů, která s IZS úzce souvisí, a jejich specifika a podmínky pro vyhlášení. V práci samozřejmě nelze opomenout související legislativu. Dále jsou zde uvedeny základní a ostatní složky IZS, objasněna koordinace těchto složek ať už na taktické, operační či strategické úrovni, a je zde přiblížena činnost operačních středisek základních složek IZS či úkoly a kompetence velitele zásahu. Tato práce je zaměřena především na úkoly základních složek integrovaného záchranného systému, kterými jsou Hasičský záchranný sbor České republiky (dále „HZS“), jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany (dále „JPO“), poskytovatelé zdravotnické záchranné služby (dále „ZZS“) a Policie České republiky (dále „PČR“), a na jejich koordinaci.

Každá z jednotlivých složek IZS má ze zákona své vlastní kompetence a úkoly, které v rámci své činnosti vykonává. Pro ještě větší efektivitu společných zásahů byl vytvořen katalogový soubor – typová činnost složek IZS při společném zásahu,

¹ § 2 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů v posledním znění.

který má aktuálně 17 typových činností, a ve kterých je uveden postup a činnosti jednotlivých složek IZS při řešení vybraných mimořádných událostí. Ten, definuje základní pojmy související s konkrétní mimořádnou událostí či specifikuje postupy a činnosti jednotlivých složek, které je vhodné při řešení dané mimořádné události vykonat. Tématu typových činností se proto budu také věnovat v samostatné kapitole v této práci.

V druhé části, praktické, naleznete popsanou konkrétní mimořádnou událost, kterou je hromadná dopravní nehoda na dálnici D5, ke které došlo v souvislosti se silným sněžením dne 20. ledna 2022. U dopravní nehody zasahovalo několik složek IZS, převážně se jednalo o jednotky požární ochrany, a dále také například správce komunikace, orgány životního prostředí a jiné právnické osoby. V této části bakalářské práce je popsán průběh řešení dopravní nehody a činností jednotlivých složek IZS zasahujících u mimořádné události. Průběh zásahu je porovnán s teoretickými postupy uvedenými v zákonech či v dokumentu typové činnosti – Dopravní nehoda STČ 08/IZS.

V praktické části je na závěr uveden rozhovor s velitelem hasičské stanice hasičského záchranného sboru České republiky, který mi zodpověděl otázky týkající se zásahů u mimořádných událostí, zhodnotil připravenost HZS na zvládnutí mimořádných událostí a ohodnotil integrovaný záchranný systém.

Cílem mé bakalářské práce je popis spolupráce složek integrovaného záchranného systému při řešení mimořádné události, popis reálné mimořádné události a činností složek IZS při zásahu u uvedené mimořádné události. Praktické postupy a činnosti budou porovnány s teoretickými postupy uvedenými v typové činnosti.

1. Mimořádná událost

Mimořádná událost je definována jako „škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací“.² Vzhledem k neustále rostoucímu počtu obyvatel na naší planetě a rostoucí hustotě osídlení může mít na první pohled banální mimořádná událost katastrofické následky. Intenzita mimořádné události totiž není vždy to, co rozhoduje o jejich následcích. V mnoha případech hraje hlavní roli právě hustota osídlení nebo koncentrace průmyslu a rizikových technologií v postiženém území. Jedna mimořádná událost poté může odstartovat lavinu dalších s mnohem ničivějšími dopady.³

Na základě původu lze rozdělit mimořádné události do dvou základních skupin a několika podskupin. Mimořádné události dělíme na naturogenní, které jsou způsobeny přírodními vlivy, a antropogenní, které jsou způsobeny lidskou činností.

Naturogenní mimořádné události, rovněž nazývané jako přírodní či živelní mimořádné události, jsou události zapříčiněné působením sil uvnitř i vně Země. Zvýšením vodní hladiny, mimořádně silným větrem, nebo pohybem litosférických desek, dochází k živelním pohromám, které mohou způsobit škody katastrofických rozměrů.⁴ Naturogenní mimořádné události se dále dělí na abiotické, které jsou spojeny s neživou přírodou, a mezi které řadíme například zemětřesení, dlouhotrvající sucha či záplavy, a biotické, kam řadíme onemocnění většího počtu zvířat či pandemie. Důležité je neopomenout, že právě u naturogenních mimořádných událostí je velká pravděpodobnost, že jedna mimořádná událost vyvolá druhou. Jako příklad je možné uvést, že v případě povodní v mnoha

² § 2 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů v posledním znění.

³ TARČÁNI, Ondřej. Teorie a praxe krizového řízení I. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2015. s. 58 – 59. ISBN 978-80-7251-435-9.

⁴ NOVÁKOVÁ, Jaroslava, Oldřich KRULÍK a Radek BUREŠ. Úvod do bezpečnosti a krizového řízení I.: mimořádné události, jejich členění a negativní dopady na základní funkce státu. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. s. 15. ISBN 978-80-7251-343-7.

případech dochází k znečištění spodních vod , což může mít za následky epidemii nakažlivých nemocí.⁵

Antropogenní mimořádné události, jsou mimořádné události zapříčiněny činnostmi člověka, a to buď úmyslným zaviněním či z nedbalosti. Antropogenní mimořádné události jsou dále rozděleny do třech podskupin, na technogenní, sociogenní a ekonomické. Do skupiny technogenních mimořádných událostí lze zařadit průmyslové havárie, zvláštní povodně či radiační havárie. Sociogenní mimořádné události jsou zpravidla spojené s narušením sociálních vztahů a z toho plynoucích konfliktů, které vrcholí teroristickými útoky, sabotážemi, záškodnictvím či použitím chemických či nukleárních zbraní.⁶ Ekonomické mimořádné události jsou spojeny s narušením finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu.

V koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, která byla přijata usnesením Vlády České republiky č. 805 ze dne 23. října 2013, byl Ministerstvu vnitra v součinnosti s dotčenými ministerstvy a jinými ústředními správními úřady stanoven úkol zpracovat analýzu hrozeb pro Českou republiku. V roce 2016 byla usnesením vlády ČR schválena Analýza hrozeb České republiky, v rámci které bylo pro Českou republiku stanoveno 22 typů hrozeb s nepřijatelným rizikem. Jedná se o nebezpečí, u kterých lze očekávat vyhlášení krizových stavů a je nutné přijat opatření vedoucí k eliminaci jejich rizik. Zároveň s tím byly stanoveny ministerstva a jiné ústřední správní úřady, které jsou zodpovědné za přípravu a řešení dané krizové situace.⁷

Všech 22 typů hrozeb a k nim přiřazená odpovědná ministerstva a jiné ústřední správní úřady nalezneme v následující tabulce.

⁵ TARČÁNI, Ondrej. Teorie a praxe krizového řízení I. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2015. s. 60. ISBN 978-80-7251-435-9.

⁶ NOVÁKOVÁ, Jaroslava, Oldřich KRULÍK a Radek BUREŠ. Úvod do bezpečnosti a krizového řízení I.: mimořádné události, jejich členění a negativní dopady na základní funkce státu. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. s. 105. ISBN 978-80-7251-343-7.

⁷ Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. s. 162. ISBN 978-80-86466-62-0.

KATEGORIE NEBEZPEČÍ		Gesce
Naturogenní - Abiotické		
Typy nebezpečí	Extrémní dlouhodobé sucho	MŽP, MZe, MV
	Výskyt extrémně vysoké teploty	MŽP
	Přívalová povodeň	MŽP, MV, MZe
	Vydatné srážky	MŽP, MV
	Extrémní vítr	MŽP, MV
	Povodeň	MŽP, MV, MZe
Naturogenní - Biotické		
Typy nebezpečí	Epidemie – hromadné nákazy osob	MZ
	Epifytie – hromadné nákazy polních kultur	MZe
	Epizootie – hromadné nákazy zvířat	MZe
Antropogenní – technogenní		
Typy nebezpečí	Narušení dodávek potravin velkého rozsahu	MZe, MPO
	Narušení funkčnosti významných systémů elektronických komunikací	ČTÚ, MPO
	Narušení bezpečnosti informací kritické informační infrastruktury	NBÚ, MV
	Zvláštní povodeň	MZe, MV, MŽP
	Únik nebezpečné chemické látky ze stacionárního zařízení	MŽP, MV
	Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu	MZe
	Narušení dodávek plynu velkého rozsahu	MPO, MV
	Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu	SSHR, MPO
	Radiační havárie	SÚJB, MV
	Narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu	MPO, MV
Antropogenní – sociogenní		
Typy nebezpečí	Migrační vlny velkého rozsahu	MV, MZV
	Narušování zákonnosti velkého rozsahu	MV
Antropogenní – ekonomické		
Typy nebezpečí	Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu	ČNB, MF

Tabulka č. 1: Přehled typů nebezpečí s nepřijatelným rizikem a gestoři. Zdroj:⁸

⁸ Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skriptá. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. s. 162. ISBN 978-80-86466-62-0.

2. Krizová situace

Krizová situace je v zákoně č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení definována jako „*mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu*“.⁹ Jedná se tedy o jakoukoliv naturogenní či antropogenní mimořádnou událost, při které je zapotřebí vyhlášení jednoho ze čtyř krizových stavů, pro odvrácení či snížení ohrožení, jelikož běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek IZS nebo subjektů kritické infrastruktury tomu nelze dosáhnout. Po vyhlášení jednoho z krizových stavů je možné řešení krizové situace postoupit orgánům krizového řízení, které krizovou situaci řeší za pomoci krizových opatření. Proto, aby však mohl být krizový stav vůbec vyhlášen, je zapotřebí, aby byla splněna předem stanovená kritéria, která jsou uvedena v následujícím textu.

2.1. Krizové stavy v České republice

Krizový stav lze chápat jako právní stav, při jehož vyhlášení lze omezit určité práva a povinnosti fyzických a právnických osob a naopak udělit specifické pravomoci orgánům krizového řízení při řešení krizové situace. V České republice máme celkem čtyři krizové stavy: stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. První dva krizové stavy, kterými jsou stav nebezpečí a nouzový stav, řadíme mezi krizové stavy, které nesouvisí s obranou státu a jsou tedy nevojenského charakteru. Stav ohrožení státu lze vyhlásit při krizové situaci, která souvisí s obranou státu ale i, jedná-li se o krizovou situaci, která souvisí s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem. Válečný stav, jak už vypovídá z názvu, řadíme mezi krizové stavy související s obranou státu a jedná se o krizový stav vojenského charakteru.

Krizový stav vyhlašuje hejtman, vláda nebo parlament, na dobu nezbytně nutnou v případě, že v důsledku mimořádné události dochází k ohrožení důležitých hodnot, zájmů či majetku státu a jeho občanů, a hrozbu nelze odvrátit běžnou činností orgánů moci veřejné, ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů,

⁹ § 2 písm. b) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů v posledním znění.

záchranných sborů, havarijních a jiných služeb nebo činností právnických a fyzických osob. V důsledku vyhlášení krizového stavu dochází na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu k omezení práv občanů a do řešení krizové situace vstupují krizové orgány, které mají k dispozici krizová opatření stanovená krizovým zákonem.

Každý z krizových stavů má svá specifika a podmínky, které musí být splněny. Tyto specifika jsou uvedena v následujícím textu.

2.1.1. Stav nebezpečí

Podmínky pro vyhlášení stavu nebezpečí jsou uvedeny v zákoně č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení. Stav nebezpečí se vyhláší, jsou-li ohroženy životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí ale nebylo dosaženo intenzity ohrožení značného rozsahu. Musí však stále platit, že není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek IZS nebo subjektů kritické infrastruktury.

Stav nebezpečí vyhláší hejtman kraje a primátor hlavního města Prahy, s uvedením důvodů, na celé území kraje či jeho část, a to na nezbytně nutnou dobu, maximálně však na dobu 30 dnů. Přetrvávají-li, i po uplynutí této doby důvody, kvůli kterým byl stav nebezpečí vyhlášen, je možné stav nebezpečí se souhlasem vlády opětovně prodloužit, ale vždy pouze na dobu 30 dnů. Účinnost vzniká dnem, který je uveden v rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí. Rozhodnutí musí obsahovat výčet přijatých krizových opatření, a jejich rozsah.

Stav nebezpečí se vyhláší ve Věstníku právních předpisů kraje a informace o vyhlášení jsou zveřejněny na úřední desce krajského úřadu a úředních deskách obecních úřadů na území kraje, kde byl stav nebezpečí vyhlášen. Stav nebezpečí se dále zveřejňuje prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků a prostřednictvím místního rozhlasu. Uplynutím doby, na kterou byl stav nebezpečí vyhlášen, se stav nebezpečí ruší. Hejtman kraje či vláda mají pravomoc rozhodnout o ukončení stavu nebezpečí před vypršením

stanovené 30ti denní lhůty. V případě, že nejsou splněny podmínky pro vyhlášení stavu nebezpečí, vláda jej neprodleně zruší.¹⁰

2.1.2. Nouzový stav

Nouzový stav je vyhlášen v případě výskytu živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožuje životy, zdraví, či majetek, anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.

Nouzový stav vyhláší vláda České republiky na období nejvýše 30 ti dnů, s možností prodloužení stavu po udělení souhlasu poslanecké sněmovny, a to pro celý stát nebo pro vymezené území státu. Současně s vyhlášením nouzového stavu je vláda povinna vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují, a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají. Účinnost vzniká dnem, který je uveden v rozhodnutí o vyhlášení nouzového stavu a zaniká uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud vláda nebo Poslanecká sněmovna nerozhodne o jeho zrušení před uplynutím této doby.

Nouzový stav se vyhláší prostřednictvím Sbírky zákonů a jeho zveřejnění je provedeno prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků. Stěžejním právním předpisem je ústavní zákon č. 110/1998 Sb., ústavní zákon o bezpečnosti České republiky.¹¹

2.1.3. Stav ohrožení státu

Stav ohrožení státu je definován v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., ústavní zákon o bezpečnosti České republiky v článku č. 7. Stav ohrožení státu je vyhlášen v případech, kdy je bezprostředně ohrožena svrchovanost státu, nebo jeho územní celistvost, anebo jsou-li ohroženy jeho demokratické základy.

Stav ohrožení státu vyhláší parlament České republiky na návrh vlády, a to buď pro celý stát, nebo pro jeho vymezené území, na neomezenou dobu. K

¹⁰ Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. s. 196, s. 298 - 299. ISBN 978-80-86466-62-0.

¹¹ Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. s. 196, s. 298 - 299. ISBN 978-80-86466-62-0.

přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců, a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů. Stav ohrožení státu je vyhlášen ve Sbírce zákonů, účinnost je stanovena v rozhodnutí o přijetí stavu a rozhodnutí o přijetí stavu je zveřejněno v hromadných sdělovacích prostředcích.¹²

2.1.4. Válečný stav

Válečný stav je vyhlášen v případě napadení České republiky, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. Právní předpis spjatý s válečným stavem je ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Válečný stav vyhláší parlament České republiky pro celý stát a na neomezenou dobu. K přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu je nezbytné získat souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů. Válečný stav je vyhlášen ve Sbírce zákonů, účinnost vzniká dnem uvedeným v rozhodnutí a informace o vyhlášení válečného stavu jsou zveřejněny prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků.¹³

Přehled všech čtyř krizových stavů je uveden v tabulce č. 2.

¹² Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. s. 196, s. 298 - 299. ISBN 978-80-86466-62-0.

¹³ Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. s. 196, s. 298 - 299. ISBN 978-80-86466-62-0.

Krizový stav	Stav nebezpečí	Nouzový stav	Stav ohrožení státu	Válečný stav
Stěžejní právní předpis	Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení	Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky	Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
Důvod vyhlášení	V případě ohrožení životů, zdraví, majetku a životního prostředí, a není-li možné toto ohrožení odvrátit běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek IZS nebo subjektů kritické infrastruktury.	V případě živelních, ekologických nebo průmyslových nehod nebo jiného nebezpečí.	V případě ohrožení svrchovanosti, územní celistvosti nebo demokratických základů státu.	V případě napadení ČR nebo při plnění mezinárodních smluvních závazků o společné obraně proti napadení.
Vyhlašuje	Hejtman kraje, primátor hlavního města Praha	Vláda	Parlament na návrhy vlády	Parlament
Území	Území celého kraje nebo jeho část	Území celého státu nebo jeho omezené území	Území celého státu nebo jeho omezené území	Území celého státu
Doba trvání	30 dnů (prodloužení se souhlasem vlády)	30 dnů (prodloužení se souhlasem poslanecké sněmovny)	Neomezeno	Neomezeno
Zvláštní specifika	Rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí musí obsahovat krizová opatření a jejich rozsah.	Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se omezují, a které povinnosti a jakém rozsahu se ukládají.	K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlas nadpoloviční většiny všech senátorů.	K přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu je třeba nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlas nadpoloviční většiny všech senátorů.

Tabulka č. 2: Přehled krizových stavů a jejich specifika. Zdroj:¹⁴

¹⁴ Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. s. 298 - 299. ISBN 978-80-86466-62-0.

2.2. Krizové stavy vyhlášené v České republice od roku 2000

Od doby platnosti krizové legislativy z roku 2000 získala Česká republika několik zkušeností s vyhlášením krizových stavů. Od roku 2000 po současnost bylo vyhlášeno celkem 19 krizových stavů. Převážně se jednalo o stav nebezpečí a nouzový stav, který byl vyhlášen v důsledku nepříznivých přírodních vlivů. Nejčastěji se na území České republiky vyhlášoval krizový stav v důsledku povodní, které představují pro Českou republiku jedno z největších přímých nebezpečí v oblasti živelních pohrom.

První zátěžovou zkouškou nové krizové legislativy byly povodně v srpnu 2002. V tomto roce došlo k jedním z nejničivějších povodní na území České republiky. Vzhledem k vážnosti situace proto vláda České republiky vyhlásila 12. srpna 2002 první nouzový stav. Nouzový stav byl vyhlášen pro území hlavního města Prahy, Středočeský kraj, Jihočeský kraj, Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, a následující den i pro Ústecký kraj. Řešení povodní probíhalo ve spolupráci ústředních orgánů státní správy s orgány měst a obcí. Rovněž byl aktivován systém krizových štábů. Vinou nadprůměrných srážek došlo k rychlému zvýšení hladin vodních toků a povodně tak zasáhly celkem 43 okresů v rámci 10 krajů. Zaplavení rozsáhlého území způsobilo vysoké škody na majetku, infrastrukturu území i na životním prostředí. Tyto ničivé povodně si rovněž vyžádaly 19 obětí na životech.¹⁵ I přes vysoké škody na majetku a obětí na životech byly tyto povodně vzhledem k nově zavedenému krizovému systému zvládnuty úspěšně, a to zejména právě díky nové legislativě v oblasti integrovaného záchranného systému a krizového řízení. I díky této zkušenosti bylo řešení krizových situací v důsledku povodní, a příprava na ně, každým rokem úspěšnější.

Další premiéra, v rámci vyhlášení krizových stavů, nastala pro Českou republiku v roce 2020. Vzhledem k nepříznivé pandemické situaci byla vláda České republiky nucena poprvé v historii krizového řízení vyhlásit nouzový stav pro celé území České republiky. S tím souviselo i zavedení rozsáhlých, a pro mnohé velice nepříjemných krizových opatření. Taktéž došlo k několikanásobnému prodlužování nouzového stavu, což poukázalo na to, že

¹⁵ hzscr.cz: Ničivé povodně 10 let poté: SRPEN 2002 – 2012 stavy [online]. [cit.23.1.2023]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/nicive-povodne-10-let-pote-srpen-2002-2012.aspx>

prodlužování nouzového stavu se souhlasem poslanecké sněmovny může být poměrně komplikovaný proces.

Přehled vyhlášených krizových stavů v České republice od roku 2000 po současnost je uveden v následující tabulce č. 3.

Rok vyhlášení	Krizový stav	Důvod vyhlášení	Kraj, pro jehož území byl vyhlášen krizový stav
2002	Stav nebezpečí	Povodně	JMK, VYS, USK
2002	Nouzový stav	Povodně	HMP, SCK, JCK, PLK, KVK, USK
2004	Stav nebezpečí	Sesuv skalního masivu	JMK
2004	Stav nebezpečí	Odstraňování následků živelní pohromy	OLK
2005	Stav nebezpečí	Porucha vodního díla	VYS
2006	Stav nebezpečí	Povodně	ZLK, JMK, USK, OLK, PCK, JCK, SCK, PLK
2006	Nouzový stav	Povodně	JCK, SCK, ZLK, JMK, OLK, USK, PCK
2006	Stav nebezpečí	Sesuv skalního masivu	PCK
2006	Stav nebezpečí	Nebezpečné látky	KHK
2007	Nouzový stav	Orkán Kyrill	JCK, PLK, KVK, VYS, LIK, KHK, MSK, SCK
2009	Stav nebezpečí	Povodně	JCK, MSK, OLK, USK
2010	Stav nebezpečí	Povodně	OLK, ZLK, MSK, JMK, USK, LBK
2013	Stav nebezpečí	Povodně	HMP, JCK
2013	Nouzový stav	Povodně	JCK, PLK, SCK, LIK, KHK, USK, HMP
2014	Stav nebezpečí	Sesuv půdy	JMK
2016	Stav nebezpečí	Nelegální sklad NL	JMK
2017	Stav nebezpečí	Africký mor prasat	ZLK
2020	Nouzový stav	Koronavirus SARS-CoV-2	ČR
2022	Nouzový stav	Migrační vlna	ČR

Tabulka č. 3: Přehled vyhlášených krizových stavů v ČR. Zdroj:¹⁶

¹⁶ hzscr.cz: Krizové stavy [online]. [cit.10.11.2022]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/web-krizove-rizeni-a-cnp-krizove-stavy-krizove-stavy.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>.

3. Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém lze chápat jako určitý systém smluvních ujednání. IZS představuje koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádnou událost a při provádění záchranných a likvidačních prací dvěma a více složkami integrovaného záchranného systému.¹⁷

Integrovaný záchranný systém vznikl vzhledem k neustále se zvyšující potřebě spolupráce hasičského záchranného sboru, Policie České republiky, zdravotnické záchranné služby a dalších složek podílejících se na záchranných a likvidačních pracích při řešení mimořádných událostí. Vzhledem k odlišným pracovním postupům, odlišným kompetencím a odlišnému vybavení jednotlivých složek, vznikla potřeba koordinace těchto zásahů, aby došlo v případě společného zásahu k rychlému a efektivnímu řešení mimořádné události, a rovněž proto, aby nikdo z těch, kdo může pomoci, nebyl opomenut, a aby si vzájemně nikdo nepřekážel.

Záchrannými pracemi uvedenými v definici IZS je definována činnost vykonávaná k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin.¹⁸

Likvidační práce je poté označení pro činnosti vykonávané k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.¹⁹

3.1. Legislativní úprava integrovaného záchranného systému

Základním právním předpisem pro IZS je **zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů**, v platném znění. Tento zákon definuje integrovaný záchranný systém jako celek, vymezuje základní a ostatní složky IZS a jejich působnost, stanovuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a taktéž upravuje práva

¹⁷ § 2 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů v posledním znění.

¹⁸ § 2 písm. c) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů v posledním znění.

¹⁹ § 2 písm. d) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů v posledním znění.

a povinnosti fyzických a právnických osob při přípravě na mimořádné události, při provádění záchranných a likvidačních prací a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizového stavu. Jedná se o páteří právní předpis pro celý integrovaný záchranný systém.

Dalším z klíčových právních předpisů je **Vyhláška č. 328/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva vnitra o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému**. Tento právní dokument definuje zásady koordinace složek IZS při společném zásahu, zásady spolupráce operačních středisek základních složek IZS a stanovuje jejich úkoly. Dále definuje obsah dokumentace IZS, způsob zpracování a podrobnosti o stupních poplachů poplachového plánu. V neposlední řadě jsou zde upraveny zásady způsobu krizové komunikace a spojení v integrovaném záchranném systému.

V souvislosti s ochranou obyvatelstva je důležitá **Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva**. V této vyhlášce nalezneme postup při zřizování zařízení civilní ochrany či informace související s evakuací a ochranou obyvatelstva.

Podstatné je zmínit i další významné právní předpisy, které souvisí s IZS, jako je zákon č. **240/2000 Sb., zákon o krizovém řízení** a o změně některých zákonů, **Listina základních práv a svobod**, **Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky** či **Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky**.

V souvislosti se základními složkami IZS poté stojí za zmínku **zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky** a o změně některých zákonů, **zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky** či **zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě**.

3.2. Složky integrovaného záchranného systému

Složky IZS se dělí na základní složky, které zajišťují nepřetržitou pohotovost pro případ vzniku mimořádné události, a ostatní složky, které poskytují pomoc na vyžádání při provádění záchranných a likvidačních prací. Složky IZS jsou při zásahu povinny se řídit příkazy velitele zásahu, popřípadě starosty obce

s rozšířenou působností, hejtmána kraje nebo pokyny Ministerstva vnitra, pokud provádějí záchranné a likvidační práce.

Mezi základní složky IZS řadíme:

- Hasičský záchranný sbor České republiky
- Jednotky požární ochrany, které jsou zařazeny do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,
- Policii České republiky.

Mezi ostatní složky IZS se řadí:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (např. Armáda ČR)
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (např. Vězeňská služba ČR, Celní správa ČR)
- ostatní záchranné sbory (např. Báňská záchranná služby)
- orgány ochrany veřejného zdraví (např. Krajské hygienické stanice)
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby (např. havarijní služby v energetickém odvětví, technické služby, komunální služby)
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím (např. Český červený kříž, Svaz záchranných brigád kynologů ČR, Vodní záchranná služba českého červeného kříže).²⁰

V době krizových stavů se stávají ostatními složkami IZS také poskytovatelé akutní lůžkové péče, které mají urgentní příjem. Pokud uzavřou s místně příslušným poskytovatelem zdravotnické záchranné služby nebo krajským úřadem dohodu o plánované pomoci na vyžádání, začlení je hasičský záchranný sbor kraje do poplachového plánu integrovaného záchranného systému kraje a stanou se tak ostatními složkami integrovaného záchranného systému i pro období mimo krizový stav.²¹

²⁰ Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skriptá. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. s. 23. ISBN 978-80-86466-62-0.

²¹ § 4 odst. 3) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů v posledním znění.

Ostatní složky IZS na základě předem uzavřené písemné dohody, která definuje konkrétní způsob poskytnutí pomoci, poskytují při provádění záchranných a likvidačních prací plánovanou pomoc na vyžádání. Tyto dohody uzavírají ostatní složky IZS s jednotlivými základními složkami IZS, Ministerstvem vnitra, krajskými úřady či obecními úřady obcí s rozšířenou působností. Poskytování plánované pomoci na vyžádání se zahrnuje do poplachového plánu IZS.

Za nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu se složky IZS řídí pokyny Ministerstva vnitra. Za stavu nebezpečí na území příslušného kraje se řídí pokyny toho, kdo stav nebezpečí vyhlásil.

3.3. Základní složky integrovaného záchranného systému

Základní složky integrovaného záchranného systému zajišťují nepřetržitou pohotovost pro ohlášení mimořádné události, zajišťují její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události. V následující části jsou uvedeny základní složky IZS, jejich činnosti a postavení v IZS.

3.3.1. Hasičský záchranný sbor České republiky

Hasičský záchranný sbor České republiky je stěžejní článek integrovaného záchranného systému. Základním úkolem HZS je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi. HZS se podílí na zajišťování bezpečnosti České republiky plněním a organizováním úkolů požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému, krizového řízení s výjimkou oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti a dalších úkolů.²² V přímé kompetenci HZS je i krajské operační středisko integrovaného záchranného systému (dále „KOPIS“).

Činnost HZS začíná již během příprav na mimořádné události a krizové situace, při tvorbě různých metodických dokumentů či provádění analýz a statistik. HZS zajišťuje koordinaci složek IZS v průběhu mimořádné události a taktéž se podílí na provádění záchranných a likvidačních prací. Pro potřeby integrovaného záchranného systému HZS mimo jiné organizuje školení a jiné vzdělávací aktivity

²² §1- § 2 zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů v posledním znění.

v týkající se přípravy a zdolávání mimořádných událostí, zabezpečuje varování a vyrozumění v rámci kraje, zajišťuje aktualizaci plánů vyrozumění či řídí provoz a výstavbu informačních a komunikačních sítí IZS. Hasičský záchranný sbor rovněž zajišťuje přenos informací mezi složkami IZS.

3.3.2. Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany

Jednotky požární ochrany (dále i JPO) vykonávají činnost nutnou k odstranění bezprostřední hrozby ohrožení života, zdraví, majetku a životního prostředí. Přesná definice JPO je uvedena v zákoně č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Ten definuje jednotky požární ochrany jako jednotku hasičského záchranného sboru kraje, jednotku hasičského záchranného sboru podniku či jednotku sboru dobrovolných hasičů obce.

Jednotky požární ochrany zajišťují hašení požárů a likvidaci jejich následků, zasahují v případě povodní a jiných živelních pohrom, pomáhají při dopravních nehodách, poskytují technickou pomoc, či se podílí na preventivních činnostech pro předcházení vzniku mimořádné události.²³

Jednotky požární ochrany zasahují u různých druhů mimořádných událostí. Mezi ty nejčastější patří požár, dopravní nehoda, živelní pohroma či únik nebezpečné chemické látky. Mezi další časté důvody zásahu JPO ve spolupráci s dalšími složkami IZS patří i zásah zaměřený převážně na technickou pomoc, která může být potřebná při vyprošťování osob z nepřístupných míst, odstraňování překážek z komunikací nebo třeba čerpání vody ze zatopených prostorů.

Pro účely plošného pokrytí se JPO dělí na:

- a) jednotky s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele
 - 1) JPO I – jednotka HZS s územní působností zpravidla do 20 minut jízdy z místa dislokace,
 - 2) JPO II – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu jako svoje hlavní nebo vedlejší povolání, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace,

²³ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2014. s. 34 – 36. ISBN 978-80-246-2477-8.

- 3) JPO III – jednotky sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu v jednotce požární ochrany dobrovolně, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace,
- b) jednotky s místní působností zasahující na území svého zřizovatele
 - 1) JPO IV – jednotka HZS podniku,
 - 2) JPO V – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu v jednotce požární ochrany dobrovolně,
 - 3) JPO VI – jednotka dobrovolných hasičů podniku.²⁴

Druh	Zřizovatel	Působnost	Výkon zaměstnání	Kategorie
JPO Hasičského záchranného sboru	stát	územní	ANO	JPO I
Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce	obec	územní	ANO	JPO II
		územní	NE	JPO III
		místní	NE	JPO V
Jednotka hasičského záchranného sboru podniku	podnik	místní	ANO	JPO IV
Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku	podnik	místní	NE	JPO VI
Vojenská hasičská jednotka	Pouze vojenské objekty a zařízení			

Tabulka č. 4 – Kategorie jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje. Zdroj:²⁵

3.3.3. Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby

Úkolem zdravotnické záchranné služby je zajištění neodkladné péče osobám se závažným postižením zdraví nebo v přímém ohrožení života a převoz těchto osob do zdravotnického zařízení. Svou péči poskytují na základě obdrženého tísňového volání na tísňové lince 155 či 112. Pracovník operačního střediska na základě vytěžených informací vyhodnotí stupeň naléhavosti, rozhodne o nejvhodnějším řešení výzvy a v případě potřeby poskytne volajícímu

²⁴ Kategorie jednotek požární ochrany a základní tabulka plošného pokrytí. Příloha k zákonu č. 133/1985 Sb., o požární ochraně v posledním znění.

²⁵ Kategorie jednotek požární ochrany a základní tabulka plošného pokrytí. Příloha k zákonu č. 133/1985 Sb., o požární ochraně v posledním znění.

instrukce k zajištění první pomoci do příchodu zdravotníků. ZZS mimo záchrany životů zajišťuje taktéž přepravu tkání a orgánů k transplantaci.²⁶

V rámci IZS je dalším neopomenutelným úkolem poskytovatele ZZS zpracování traumatologického plánu. Poskytovatel ZZS je povinen traumatologický plán zpracovat a nejméně jednou za dva roky jej aktualizovat. Traumatologický plán následně předkládá krajskému úřadu, pro jehož území je traumatologický plán vypracován. Obsahem traumatologického plánu jsou opatření a postupy poskytovatele zdravotnické záchranné služby při zajišťování a poskytování přednemocniční neodkladné péče v případě hromadných neštěstí a přehled a hodnocení možných zdrojů rizik ohrožení života a zdraví osob.²⁷

Zdravotnická záchranná služba je součástí systému zdravotních služeb ČR. V současnosti nalezneme v České republice 14 krajských záchranných služeb, které provozují krajské zdravotnické operační středisko. V jednotlivých krajích jsou zřízeny výjezdové základny, které jsou rozmístěny tak, aby dojezd na místo události byl do 20 minut od okamžiku obdržení tísňového volání. Dostupnost výjezdových základen je dána plánem pokrytí území kraje výjezdovými základnami zdravotnické záchranné služby. Na území střeďočeského kraje evidujeme k dnešnímu dni celkem 45 výjezdových základen zdravotnické záchranné služby.²⁸

3.3.4. Policie České republiky

Policie České republiky je ozbrojený bezpečnostní sbor, jehož úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, předcházet trestné činnosti a plnit úkoly podle trestního řádu a na úseku vnitřního pořádku. Policie dále plní úkoly spojené s přípravou na mimořádnou událost a v jejímž průběhu zajišťuje především ochranu veřejného pořádku, aplikaci dopravních opatření, či sběr a vyhodnocení klíčových informací.

²⁶ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2014. s. 61 – 63. ISBN 978-80-246-2477-8.

²⁷ § 7 zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě v posledním znění.

²⁸ gis.kr-stredocesky.cz: Mapový portál Střeďočeského kraje [online]. [cit.26.11.2022]. Dostupné z: https://gis.kr-stredocesky.cz/js/zdrav_story/.

V rámci integrovaného záchranného systému se podílí na provádění záchranných a likvidačních prací, ale pouze za splnění podmínek stanovených v § 20 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Tento právní předpis stanovuje, že policista nebo útvar policie se podílejí na provádění záchranných a likvidačních prací v krizových situacích pouze tehdy, jsou-li k tomu dostatečně vycvičeni a vybaveni, součinnost policie na plnění těchto úkolů je nezbytná pro záchranu života, zdraví nebo majetku a jsou-li k tomu určeni policejním prezidentem. Při řešení mimořádné události v určitých případech Policie České republiky přímo řídí provádění záchranných a likvidačních prací, tyto konkrétní případy jsou uvedeny v Typových činnostech složek IZS při společném zásahu. Jedná se například o typovou činnost Amok – útok aktivního střelce či Opatření k zajištění veřejného při shromážděních a technoparty.

3.4. Ostatní složky integrovaného záchranného systému

Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních prací plánovanou pomoc na vyžádání. Ostatní složky jsou povolávány k provádění záchranných a likvidačních prací na základě svých specifických kompetencí či vybavení a na základě aktuální situace. Vzhledem k tomu, že tato práce je zaměřena převážně na základní složky IZS, je v následující části uveden pouze výběr několika ostatních složek IZS, se kterými je možné se v rámci zásahu IZS nejčastěji potkat.

3.4.1. Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil

V České republice ozbrojené síly zahrnují Armádu České republiky, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. V rámci IZS je využíváno především sil a prostředků Armády ČR, v ojedinělých případech však může být požádáno o součinnost taktéž Hradní stráž. Tak tomu bylo například v červnu 2021 na jižní Moravě, kdy prezident republiky rozhodl o vyslání vojáků Hradní stráže do oblasti postižené přírodní katastrofou k pomoci s odstraňováním následků mimořádné události.²⁹

²⁹ hrad.cz: Prezident republiky vysílá Hradní stráž na pomoc postiženým katastrofou. [online]. [cit.24.1.2023]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/prezident-republiky-vysila-hradni-straz-na-pomoc-postizenym-katastrofou-16018>

V zákoně č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky je uvedeno, že „základním úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení“.³⁰ Mimo to se Armáda ČR podílí na střežení pro stát důležitých objektů, k plnění humanitárních úkolů civilní obrany nebo ji lze mimo jiné využít při provádění záchranných a likvidačních prací. V takovémto případě dochází k dočasně organizovanému nasazení vojenských útvarů a vojenských zařízení s potřebným vojenským materiálem pod vedením příslušného velitele nebo náčelníka. O pomoc Armády ČR může požádat hejtman kraje nebo starosta obce postižené mimořádnou událostí u náčelníka Generálního štábu, který o jejím nasazení rozhoduje. Pokud je nasazení Armády ČR vzhledem k hrozícímu nebezpečí neodkladné, může o pomoc požádat rovněž velitel zásahu, anebo velitel jednotky požární ochrany u velitele vojenského útvaru, nebo náčelníka vojenského zařízení, který je nejbližší místu události. Jedná-li se o ohrožení podstatné části území České republiky, rozhoduje o použití Armády ČR vláda na návrh ministra vnitra.³¹

V souvislosti s epidemií Covid - 19 v roce 2020 se Armáda České republiky nejednou podílela na řešení mimořádné události. Složky IZS podpořila na deseti hraničních přechodech při střežení hraničních přechodů a při odběru vzorků pro testování na koronavirus. Vojáci rovněž pomáhali ve zdravotnických a sociálních zařízeních, odběrových a očkovacích centrech či se podíleli na trasování pozitivně testovaných občanů.

3.4.2. Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory

Mezi bezpečnostní sbory v České republice řadíme Policii České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správu České republiky, Vězeňskou službu České republiky, Generální inspekci bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační službu a Úřad pro zahraniční styky a informace.³² Jak již víme, Policie České republiky a Hasičský záchranný sbor České republiky řadíme mezi základní složky IZS. V rámci spolupráce s IZS se můžeme nejčastěji setkat s Celní správou.

³⁰ § 9 odst.1) zákona č. 219/1999 Sb., o zbrojených silách České republiky.

³¹ § 15 a § 16 zákona č. 219/1999 Sb., o zbrojených silách České republiky.

³² § 1 odst. 1) zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

Celní správa v rámci své činnosti zajišťuje převážně vybírání cla, daní a zajišťuje některé bezpečnostní úkoly. Vězeňská služba spravuje a střeží vazební věznice, zajišťuje eskort osob ve výkonu vazby, zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů a další specifické činnosti. Celní správa ale i vězeňská služba, jako ostatní složky IZS, mohou plnit úkoly typu ostraha důležitých státních institucí, ochrana na hraničních přechodech či zabezpečení veřejného pořádku.³³

3.4.3. Ostatní záchranné sbory

Mimořádné události se mnohdy stávají v místech, kde je zapotřebí zásahu speciálně vyškolených profesionálů, vycvičených právě pro druh dané mimořádné události nebo pro danou lokalitu. Mezi takové řadíme i Báňskou záchrannou službu, která je specializovaná na záchranu osob a majetku v podzemí, ale i ve výšce, nad volnou hloubkou nebo pod vodní hladinou.

Báňská záchranná služba je upravena vyhláškou č. 447/2001 Sb., Vyhláška Českého báňského úřadu o báňské záchranné službě. Ta uvádí, že „*úkolem báňské záchranné služby je provádět práce a rychlé a účinné zásahy k záchraně lidských životů a majetku při haváriích včetně poskytování první pomoci v podzemí, zdolávání havárií, odstraňování následků havárií*“³⁴. Krom toho však vykonává i preventivní práce jako je kontrola podzemních objektů, průzkumy důlních nebo podpovrchových děl či rozrušování hornin a staveb hydraulickým trhacím zařízením. Rovněž zajišťuje lezecké či potápěčské práce, nebo práce v nedýchatelném nebo zdraví škodlivém prostředí.³⁵

Báňskou záchrannou službu tvoří báňské záchranné stanice, které se dělí na hlavní a závodní. Aktuálně jsou v České republice 4 hlavní báňské záchranné stanice, a jsou umístěny v Ostravě, Mostě, Hodoníně a Praze. Závodní báňské záchranné stanice se zřizují v místech, kde je předpoklad, že bude nutný rychlý zásah báňské záchranné služby. Mezi takovéto místa patří hlubinné doly, uhelné

³³ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2014. s. 94 – 95. ISBN 978-80-246-2477-8.

³⁴ § 4 odst. 1) vyhláška č. 447/2001 Sb., Vyhláška Českého báňského úřadu o báňské záchranné službě.

³⁵ hbzs-ov.cz: Činnosti. [online]. [cit.24.1.2023]. Dostupné z: <https://hbzs-ov.cz/cs/zachranarstvi>

lomy, pracoviště, kde se provádí vrtné či geofyzikální práce, nebo na místech kde se provádí těžba.³⁶

Jako příklad z činnosti báňské záchranné služby v rámci nasazení sil v IZS lze uvést událost z července 2007, kdy hlavní báňská záchranná služba Praha zasahovala při vyprošťování postižených po zřícení opuštěné výrobní haly v areálu bývalé huti Koněv Kladno.³⁷

3.4.4. Neziskové organizace a spolky

Činnost neziskových organizací lze rozdělit na odbornou pomoc a humanitární pomoc. V rámci IZS se nejčastěji můžeme potkat ze skupiny neziskových organizací a spolků s Českým červeným křížem a Horskou službou.

Český červený kříž je humanitární společnost, která působí zejména v humanitární, sociální, zdravotní a zdravotně-výchovné oblasti. Český červený kříž působí v oblasti civilní obrany a ochrany obyvatelstva při řešení mimořádných událostí a poskytuje zdravotnické, záchranné a sociální služby. Při mimořádných událostech tak mimo jiné pomáhají při ošetření lehce raněných, při evakuaci či při zajištění nouzového stravování nebo ubytování.

Český červený kříž má přes 14 000 členů a dobrovolníků a působí na celém území České republiky. Členství je výhradně na bázi dobrovolnosti. Jedná se o státem uznanou národní společnost Červeného kříže, ve smyslu mezinárodního práva.

Horská služba je pro nás v průběhu celého roku připravena zasáhnout v případě ohrožení života či jiných mimořádných událostí. Horská služba provozuje na telefonním čísle +420 **1210** vlastní linku tísňového volání, nejedná se však o bezplatné volání, jako je to v případě ostatních tísňových linek.

V České republice fungují dvě právní formy horské služby. Horská služba ČR, o.p.s., která byla na základě rozhodnutí vlády ČR založena Ministerstvem pro místní rozvoj, jedná se o obecně prospěšnou společnost, a zaměstnává své stálé

³⁶ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2014. s. 108 – 111. ISBN 978-80-246-2477-8.

³⁷ hbzs-praha.cz: Zřícená hala na Kladně. [online]. [cit.24.1.2023]. Dostupné z: <http://www.hbzs-praha.cz/z-cinnosti/zricena-hala-na-kladne>

terénní záchranáře. Ta společně s Horskou službou České republiky z.s., která naopak sdružuje své členy na bázi dobrovolnosti, zajišťuje veškerou činnost horské služby v České republice, po celý rok. V praxi je činnost Horské služby zajišťována smlouvou mezi Horskou službou o.p.s. a Horskou službou z.s. a činnost Horské služby jako celku je bez činnosti dobrovolníků nemyslitelná.

Horská služba působí v Beskydech, Jeseníkách, Jizerských horách, Krkonoších, Krušných horách, Orlických horách a na Šumavě, a zasahuje převážně při záchranných a pátracích akcích v horském terénu, poskytuje první pomoc zraněným a jejich transport, zajišťuje preventivní činnost jako je instalace výstražných a informačních zařízení či informuje veřejnost o povětrnostních a sněhových podmínkách na horách. Nepostradatelnou součástí týmů záchranářů horské služby jsou i kynologové, kteří se zapojují nejen při pátrání v lavinách, ale stále častěji zasahují i při pátrání po nezvěstných turistech.³⁸ V rámci IZS horská služba nejčastěji spolupracuje s Policií České republiky a Zdravotnickou záchrannou službou například při událostech typu pátrací akce v horském terénu.

3.5. Koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu

Jak již bylo v úvodu řečeno, integrovaný záchranný systém je koordinovaný postup jeho složek. V případě využití IZS je tedy jisté, že v místě zásahu budou zasahovat minimálně dvě a více složek a společně se budou podílet na provádění záchranných a likvidačních prací. Koordinace složek IZS při společném zásahu je proto prováděna ve třech úrovních: na taktické, operační a strategické úrovni.

3.5.1. Koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu na taktické úrovni

Koordinaci záchranných a likvidačních prací na taktické úrovni zajišťuje velitel zásahu, a to přímo v místě zásahu.

Velitelem zásahu, pokud není stanoveno zvláštním právním předpisem jinak, bývá z pravidla velitel jednotky požární ochrany nebo příslušný funkcionář

³⁸ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2014. s. 167 – 170. ISBN 978-80-246-2477-8.

HZS ČR s právem přednostního velení. Ten má v gesci koordinování záchranných a likvidačních prací v místě nasazení složek IZS. Pozici velitele zásahu může vykonávat i velitel či vedoucí té složky, která v místě zásahu provádí převažující činnost.

Velitele zásahu při provádění záchranných a likvidačních prací je oprávněn omezit určitá práva a povinnosti fyzických i právnických osob, které jsou spojeny s místem, ve kterém probíhají záchranné či likvidační práce. Velitel zásahu je rovněž oprávněn zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu, či nařídít osobám, jejichž přítomnost není v místě zásahu potřebná, aby místo neprodleně opustily. Taktéž má právo vyzvat právnické nebo fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci, nařídít bezodkladné provádění nebo odstraňování staveb či terénních úprav za účelem odvrácení rizik nebo místo zásahu rozdělit na sektory a přidělit jim jejich konkrétní velitele, kteří budou zajišťovat plnění udělených úkolů. Podle závažnosti mimořádné události je velitel zásahu povinen vyhlásit odpovídající stupeň poplachu podle příslušného poplachového plánu IZS.

Velitel zásahu má právo zřídit jako svůj výkonný orgán štáb velitele zásahu. Tento výkonný orgán je následně využíván jako nástroj koordinace složek IZS. Štáb velitele zásahu má svého náčelníka, který odpovídá za činnost štábu a mimo jiné zastupuje velitele zásahu po dobu jeho nepřítomnosti. Štáb velitele zásahu, přesněji řečeno jeho členové, následně po předchozím projednání s velitelem zásahu organizují materiální zabezpečení jednotek, zajišťují evidenci výdajů a nákladů na zásah a poskytování neodkladné péče obětem mimořádné události, zabezpečují koordinaci spojení na místě zásahu mezi jednotkami požární ochrany a složkami IZS a provádí analýzu situace na místě zásahu.

3.5.2. Koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu na operační úrovni

Koordinaci záchranných a likvidačních prací na operační úrovni je v gesci jednotlivých operačních středisek složek IZS a operačního a informačního střediska IZS kraje. KOPIS má vůči jednotlivým operačním střediskům koordinační roli a zajišťuje provoz tísňové linky 112. Dále, mimo jiné ovládá systém varování a vyzvěání obyvatelstva, je spojovacím bodem mezi místem zásahu a nejvyšší úrovní řízení a povolává na žádost velitele zásahu a podle daného stupně

poplachového plánu IZS k nasazení ostatní složky integrovaného záchranného systému.

3.5.3. Koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu na strategické úrovni

Koordinace záchranných a likvidačních prací na strategické úrovni je v přímé kompetenci starosty obce s rozšířenou působností, hejtmana kraje nebo ministerstva vnitra. Ti zajišťují koordinaci záchranných a likvidačních prací pouze v případě, že jsou o to požádáni velitelem zásahu. Ke koordinaci činností využívají své pracovní orgány, krizové štáby, a zpracované krizové plány. Krizový štáb zajišťuje operativní činnost s ostatními krizovými štáby, orgány krizového řízení a dalšími subjekty podílející se na řešení mimořádné události, analyzuje dopady nastavených krizových opatření, organizuje zabezpečení materiální, technické a informační podpory nasazeným silám a prostředků a zajišťuje dokumentaci postupů řešení mimořádné události či krizové situace. V případech, kdy je vyhlášen nejvyšší stupeň poplachu dle poplachového plánu IZS, dochází k zapojení hejtmana kraje a ministerstva vnitra automaticky. Ke koordinaci činnosti je využíván havarijní plán kraje, popřípadě vnější havarijní plán.³⁹

3.6. Operační střediska složek integrovaného záchranného systému

Každá ze základních složek IZS disponuje vlastním operačním střediskem. Tyto operační střediska (dále „OS“) jsou provozovány v režimu 24/7 a zajišťují tak neustálý příjem tísňového volání a následné řešení obdržené tísňové výzvy. Tísňové volání na národních telefonních číslech 150, 155 a 158 je k dispozici, nepřetržitě, bezplatně, na celém území České republiky, a ve všech telefonních sítích.

Každé operační středisko po přijetí tísňové zprávy provádí vyhodnocení, zda je pro řešení dané události kompetentní. Kompetence OS musí být jak po

³⁹ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2014. s. 14 - 15 ISBN 978-80-246-2477-8.

stránce věcně, tak po stránce územní. Není-li tomu tak, je povinností OS předat neprodleně zprávu jinému, věcně a místně příslušnému operačnímu středisku.

Příjem tísňového volání a nasazování sil a prostředků patří mezi stěžejní, ne však jediné úkoly operačních středisek. Mezi další úkoly řadíme:

- příjem žádosti o poskytnutí pomoci;
- vyhodnocení kompetencí k poskytnutí pomoci;
- převzetí události k řešení;
- přiřazení a vyslání sil a prostředků k zásahu;
- vzdálená podpora řízení zásahu;
- realizace předem připravených opatření;
- průběžná evidence předepsaných skutečností o průběhu řešení události;
- poskytování informací o situaci;
- zpracování předepsané dokumentace o řešení události po jejím skončení;
- archivace informací o řešené události.

Při řešení mimořádné události OS zajišťuje plynulý a rychlý přenos informací mezi složkami IZS a dotčenými orgány. Operační střediska jsou tak v průběhu řešení mimořádné události v neustálém kontaktu s vyslanými jednotkami popřípadě velitelem zásahu, vnitřními a vnějšími nadřízenými organizačními články, věcně příslušnými úřady a odborníky na řešení dané problematiky.

Úkoly jednotlivých operačních středisek jsou v mnoha ohledech totožné. Každé z nich má však nad rámec výše uvedených úkolů své specifické činnosti. Specifika jednotlivých operačních středisek si přiblížíme v následujících kapitolách.

3.6.1. Operační středisko Policie České republiky

Operačním střediskem Policie České republiky se rozumí pracoviště zajišťující nepřetržitě jednotný a koordinovaný výkon operační činnosti a souhrn specifických činností směřujících k zabezpečení plnění úkolů policie na vymezeném území. Činnost a působnost OS je upravena zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Na tísňové lince 158, na které je provozovaná národní linka tísňového volání, jsou přijímány hovory týkající se trestné činnosti, pátrání po pohřešovaných a hledaných osobách, odcizených vozidel, dopravních nehod či havárií, výbuchů a živelních pohrom. Dále jsou zde přijímány informace odůvodňující provedení neodkladného zákroku v případě přímého ohrožení života, zdraví, majetku nebo veřejného pořádku.

Linku 158 spravují integrovaná operační střediska Policie České republiky v rámci příslušného území krajského ředitelství policie.⁴⁰

3.6.2. Operační středisko zdravotnické záchranné služby

Operační středisko zdravotnické záchranné služby je vymezeno v zákoně č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě. Operační středisko je centrální pracoviště operačního řízení a svou činnost vykonává v nepřetržitém režimu.

Hlavním úkolem operačního střediska je příjem, analýza a vyhodnocení tísňového volání na lince 155. Následně na základě získaných informací vydává pracovník operačního střediska pokyny výjezdovým skupinám. Je-li to nezbytné, poskytuje pracovník operačního střediska instrukce k zajištění první pomoci. Pracovníky zdravotnického operačního střediska, dispečery, jsou osoby se zdravotnickým vzděláním. Ti mají za úkol, kromě poskytnutí informací k poskytnutí první pomoci, rovněž uklidnit volajícího a snížit riziko dalšího poškození zraněného.

Dále je v kompetenci operačního střediska zajištění spolupráce s ostatními zdravotnickými operačními středisky a operačními středisky ostatních složek IZS, zajištění koordinace činnosti pomocných operačních středisek, zprostředkování komunikace mezi poskytovatelem zdravotnické záchranné služby a poskytovateli akutní lůžkové péče, koordinace předávání pacientů cílovým poskytovatelům akutní lůžkové péče či koordinace přepravy pacientů neodkladné péče mezi poskytovateli ZZS.⁴¹

⁴⁰ policie.cz: Tísňová linka 158 [online]. [cit.11.11.2022]. Dostupné z : <https://www.policie.cz/clanek/narodni-linka-tisnoveho-volani-158.aspx>

⁴¹ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2014. s. 69 – 73. ISBN 978-80-246-2477-8

3.6.3. Operační středisko Hasičského záchranného sboru České republiky

Zákon o integrovaném záchranném systému stanovil operační a informační střediska integrovaného záchranného systému jako stálé orgány pro koordinaci složek IZS. Těmi jsou Krajská operační a informační střediska HZS kraje (dále i KOPIS HZS) a operační a informační středisko generálního ředitelství HZS.

Mezi klíčové úkoly KOPIS HZS řadíme příjem tísňového volání na lince 150 a 112, s tím že z pohledu hasičského záchranného sboru je v zásadě jedno, zda volající vytáhne linku 112 či 150, v obou případech je hovor přijat na operačním a informačním středisku Hasičského záchranného sboru kraje.

KOPIS HZS zajišťuje koordinaci sil a prostředků IZS při společném zásahu dvou a více složek IZS. Mezi další klíčové úkoly řadíme přijetí tísňového volání, vyhodnocení získaných informací o mimořádné události, zprostředkování plnění úkolů ukládaných velitelem zásahu, zabezpečení vyrozumění základních i ostatních složek IZS a vyrozumění státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků či plnění úkolů uložených orgány oprávněných koordinovat záchranné a likvidační práce.

Činnost KOPIS HZS je však nad rámec výše uvedeného také úzce spojena se sběrem a analýzou dat, s tvorbou statistik a jiných podkladů užitečných při přípravě na mimořádnou událost.⁴²

3.7. Činnost složek integrovaného záchranného systému

Při řešení mimořádné události je vždy prioritou záchrana osob. Činnost složek IZS lze rozdělit do několika fází:

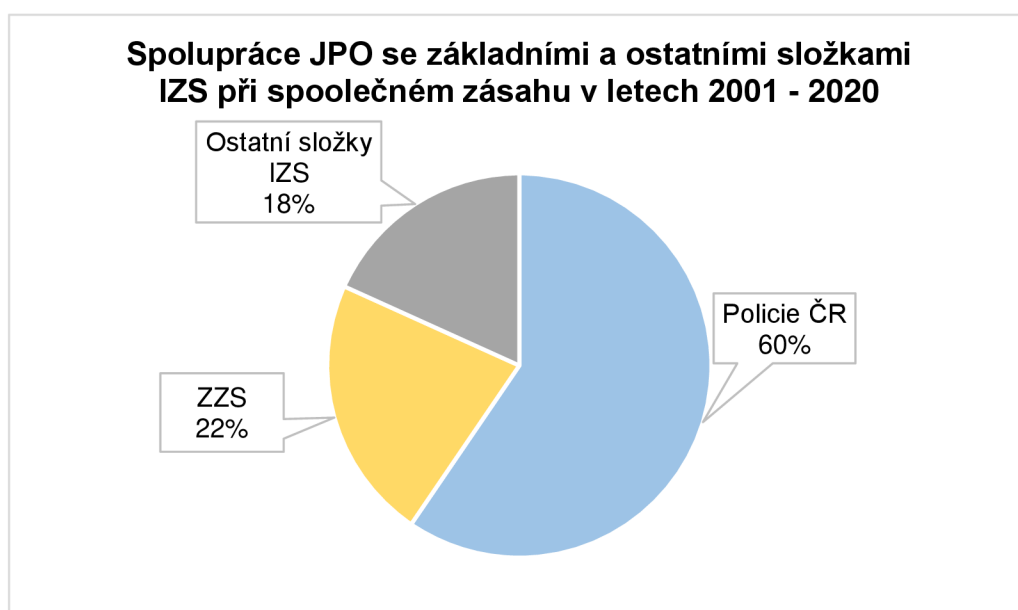
- záchranné a likvidační práce,
- poskytování přednemocniční neodkladné péče,
- opatření na ochranu obyvatelstva,
- psychosociální pomoc osobám zasažených mimořádnou událostí,
- předání místa odpovědným orgánům.

⁴² ADAMEC, Vilém a kol. Operační střediska v integrovaném záchranném systému. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2019. s. 48 – 50. ISBN 978-80-7385-225-2.

Jednotlivé složky IZS při společném zásahu vykonávají činnosti, které mají stanovené zákonem, a které jsou v daný okamžik zapotřebí pro řešení mimořádné události.

JPO vyjíždí v rámci IZS k řešení mimořádné události nejčastěji, a jsou schopni zajistit převážnou část záchranných a likvidačních prací. Pouze na nich by však řešení mnoha mimořádných událostí být postaveno nemohlo. Je tedy potřeba součinnosti dalších složek IZS. Společně poté využívají dostupných sil a prostředků, zkušeností a schopností, pro co nejrychlejší a nejefektivnější řešení mimořádné události a pro zamezení dalších případných škod a negativních dopadů.

V následujícím grafu je vyobrazeno, se kterou ze složek IZS jednotky požární ochrany nejčastěji zasahují při společném zásahu.

Graf č. 1 – Spolupráce JPO se základními a ostatními složkami IZS při společném zásahu v letech 2001 – 2020. Zdroj:⁴³

Z uvedeného grafu lze vyzorovat, že JPO nejčastěji spolupracují při řešení mimořádných událostí s Policií České republiky.

⁴³ Statistická ročenka 2001-2020. Praha: MV – generální ředitelství HZS ČR, 2021. [online]. [cit. 4.1.2023]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>

3.8. Typové činnosti složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu

Typové činnosti složek IZS při společném zásahu (dále „typové činnosti“) jsou zpracovány dle §18 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. Jednotlivé typové činnosti vydává Ministerstvo vnitra - Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, konkrétně odbor IZS a výkonu služby.

Typová činnost je dokument, který obsahuje postup složek IZS při společném zásahu, při plnění záchranných a likvidačních prací, s ohledem na konkrétní mimořádnou událost. Specifikuje jednotlivé činnosti a kompetence jednotlivých zasahujících složek, úkoly operačních středisek či postupy a pomůcky velitele zásahu.

K dnešnímu dni máma celkem 17 typových činností a konkrétně se jedná o:

- STČ 01/IZS Špinavá bomba
- STČ 02/IZS Demonstrování úmyslu sebevraždy
- STČ 03/IZS Hrozba použití NVS nebo nález NVS, podezřelého předmětu, munice, výbušnin a výbušných předmětů
- STČ 04/IZS Zásah složek IZS u mimořádné události Letecká nehoda
- STČ 05/IZS Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů
- STČ 06/IZS Opatření k zajištění veřejného pořádku při shromážděních a technoparty
- STČ 07/IZS Záchrana pohřešovaných osob – pátrací akce v terénu
- STČ 08/IZS Dopravní nehoda
- STČ 09/IZS Zásah složek IZS u mimořádné události s velkým počtem zraněných osob
- STČ 10/IZS Při nebezpečné poruše plynulosti provozu na dálnici
- STČ 11/IZS Chřipka ptáků
- STČ 12/IZS Při poskytování psychosociální pomoci
- STČ 13/IZS Reakce na chemický útok v metru
- STČ 14/IZS Amok – útok aktivního střelce

- STČ 15/IZS Mimořádnosti v provozu železniční osobní dopravy
- STČ 16A/IZS Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci ve zdravotnickém zařízení nebo v ostatních prostorech
- STČ 16B/IZS Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci na palubě letadla s přistáním na letišti Praha Ruzyně
- STČ 17A/IZS Nález nelegální drogové laboratoře

3.8.1. Typová činnost Dopravní nehoda STČ 08/IZS

Dopravní nehody patří k jednomu z nejčastějších důvodů společného zásahu složek IZS. Pouze za měsíc leden 2022 na území České republiky Policie České republiky zaevidovala celkem 7 754 dopravních nehod. Převážná většina dopravních nehod se naštěstí obešla bez zranění, pouze se škodou na majetku.⁴⁴ Většina dopravních nehod je zaviněna nesprávným způsobem jízdy, kdy řidič nepřizpůsobil rychlost vozidla stavu vozovky, nevěnoval se plně řízení či se na pozemní komunikaci nesprávně otáčel nebo couval.⁴⁵ Ačkoliv si to mnohdy neuvědomujeme, dopravní nehoda může mít dalekosáhlé dopady na životy lidí i životní prostředí. Při dopravních nehodách totiž hrozí k nebezpečí výbuchu a požáru, úniku nebezpečných látek a kontaminace půdy, vody a vzduchu.

Typová činnost složek IZS při společném zásahu u dopravní nehody je v katalogu typových činnosti IZS značena jako Dopravní nehoda STČ – 08/IZS a obsahuje postupy složek při záchranných a likvidačních pracích u dopravní nehody. V dokumentu hned z úvodu nalezneme definici dopravní nehody, která je dle zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích definována jako „*událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu*“.⁴⁶

⁴⁴ nehody.policie.cz. [online]. [cit.4.1.2023]. Dostupné z: <https://nehody.policie.cz/#7/16.54541/49.69658/e4memo3>

⁴⁵ policie.cz: Informace o nehodovosti na pozemních komunikacích v České republice v lednu 2022. [online]. [cit.4.1.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx>

⁴⁶ Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích v posledním znění

Postup složek IZS při společném zásahu uvedený v této typové činnosti je využíván především, jedná-li se o dopravní nehody, při kterých je nezbytné provést záchranné a likvidační práce ve spolupráci dvou a více složek IZS, s využitím jejich kompetencí ke speciálním činnostem. Zpravidla se jedná od opravní nehody, u kterých je podezření na spáchání trestného činu v souvislosti s provozem vozidel na komunikacích, či je prováděno šetření příčin dopravní nehody a vyšetření probíhá zároveň s prováděním záchranných a likvidačních prací. V takovýchto případech se jedná přinejmenším o spolupráci JPO s Policií ČR.

Činnosti jednotlivých složek IZS při zásahu u dopravní nehody na pozemních komunikacích jsou individuální v závislosti na konkrétní dopravní nehodě. Obecně však základní činnosti při zásahu u dopravní nehody spočívají v:

- zajištění místa a okolí dopravní nehody,
- provedení protipožárních opatření,
- poskytnutí první pomoci zraněným,
- vyproštění zraněných a ohrožených osob,
- zamezení úniku nebezpečných látek a látek ohrožujících okolí,
- poskytnutí přednemocniční neodkladné péče a
- poskytnutí nezbytné humanitární pomoci zasaženým osobám.⁴⁷

Při komplikovanějších dopravních nehodách lze využít i postupů definovaných v jiných typových činnostech, jako je například Typová činnost složek IZS při společném zásahu u mimořádné události s velkým počtem zraněných osob – STČ 09/IZS. V takovýchto případech se postupy stanovené v dokumentech typových činností přiměřeně kombinují v závislosti na aktuální situaci v místě zásahu.

V další části dokument je vymezeno, které síly a prostředky při řešení této mimořádné události lze využít. V tomto případě mezi ně řadíme Policii České republiky, Zdravotnickou záchrannou službu kraje, jednotky požární ochrany,

⁴⁷ MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Soubor typových činností. Dopravní nehoda STČ 08/IZS [online]. Praha: 2020. [cit. 08.12.2022]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>

správce komunikací a na základě dohod i obecní či městskou policii a právnické a fyzické osoby poskytují osobní nebo věcnou pomoc.

Jednotlivé složky na místě zásahu vykonávají činnosti, které dělíme do tří skupin: záchranné, likvidační a obnovovací práce. Činnosti směřující k zajištění ochrany složek IZS a osob v místě zásahu, uhašení případných požárů, vynesení nebo vyproštění zaklíněných osob, přednemocniční neodkladná péče či poskytování první pomoci zraněným osobám v místě zásahu, to je jen stručný výčet činností, které vykonávají složky IZS a řadí se do skupiny záchranných prací.

Do skupiny likvidačních prací řadíme zajištění stop pro vyšetřování nehody, dokumentace místa události, řízení dopravy, neutralizaci vyteklých nebezpečných látek, vyčištění komunikace či odtah nepojízdných vozidel. Likvidační práce vykonává a zajišťuje převážně správce komunikace, popřípadě pro urychlení průjezdnosti komunikace a je-li to k tomu dostatečně vybavena a vyškolená, složka IZS.

Obnovovací práce nepatří mezi úkoly složek IZS a vykonávají-li je, pohlíží se na ně dle zvláštních právních předpisů. Do této skupiny řadíme asanace kontaminované zeminy v okolí nehody, odvoz kontaminovaných látek a trosk na skládky nebezpečného odpadu či odtah nepojízdných vozidel na odstavná parkoviště. Jedná se o činnosti, které se zpravidla vykonávají po dokončení záchranných a likvidačních prací, a jejich cíl je jak z názvu vypovídá, obnova místa události do původního stavu. Ve výjimečných případech mohou být obnovovací práce vykonávány současně se záchrannými a likvidačními pracemi.

4. Hromadná dopravní nehoda na dálnici D5

V praktické části rozeberu hromadnou nehodu, ke které došlo dne 20. ledna 2022. Na linku 112 byla ohlášena hromadná dopravní nehoda, ke které došlo na dálnici D5 ve směru do Prahy. Oznámení na tísňovou linku 112 bylo obdrženo v 11:12 a do interního informačního systému JITKA byla událost zavedena v 11:14.

Na 33km dálnice D5 ve směru na Prahu došlo k hromadné dopravní nehodě celkem deseti nákladních a patnácti osobních vozidel. Z místa události

bylo zachráněno 8 osob a 17 osob bylo evakuováno. Na záchranných a likvidačních pracích současně spolupracovaly složky IZS, zástupce orgánu životního prostředí obce s rozšířenou působností Hořovice, správce komunikace, kterým je středisko správy a údržby dálnice Svojkovice a společnost CAR Express. Výjezd první JPO k zásahu byl v 11:17 a příjezd na místo události byl v 11:24. Poslední jednotka požární ochrany opustila místo události v 22:06.

Husté sněžení a kluzká neošetřená vozovka ztěžovala at' už dopravu složek IZS na místo zásahu, tak celkový průběh zásahu. Po příjezdu první jednotky HZS Hořovice probíhal průzkum místa události. Vzhledem k množství havarovaných vozidel bylo požádáno na KOPIS o vyslání dalších sil a prostředků na místo události. Po příjezdu na místo dopravní nehody jednotky požární ochrany pokračovaly v provádění průzkumu místa události a rovněž provádění protipožárních opatření odpojením aku baterií na vozidlech a zajištění masivního úniku pohonných hmot. Současně s prováděním protipožárních opatření bylo zajištěno provedení předlékařských opatření, pod kterými si lze představit zajištění tepelného komfortu účastníkům dopravní nehody, ošetření poranění, transport dvou zraněných osob k posádkám ZZS či transport zraněné osoby do LZS. Tepelný komfort byl zajištěn poskytnutím izotermické folie a poskytnutím dek. Jednotky taktéž provedly evakuaci dvou uvězněných nezraněných osob z vozidla umístěného ve středu nehody. Po zdokumentování místa dopravní nehody Policií ČR, ve spolupráci se specializovanými firmami bylo zahájeno odtažování poškozených vozidel, aby bylo umožněno nehavarovaným vozidlům odjet z místa události. Z místa události byl zajištěn za pomoci odtažových služeb nejprve odtaž osobních vozidel, následně došlo k odvezení nákladních vozidel. Jednotky se následně podíleli na výkonu prací, které vedli ke zprovoznění dálnice. Pomáhali s odklizením trosk vozidel či zametení sorbentu. Na místě události byly použity také osvětlovací balony k nasvícení místa zásahu.

Na zásahu se podílelo celkem 11 jednotek požární ochrany. Konkrétně se jednalo o jednotky:

- Sbor dobrovolných hasičů Chyňava
- Hasičský záchranný sbor Hořovice

- Hasičský záchranný sbor Beroun
- Sbor dobrovolných hasičů Zdice
- Sbor dobrovolných hasičů Zbiroh
- Sbor dobrovolných hasičů Králův Dvůr
- Hasičský záchranný sbor Rokycany
- Sbor dobrovolných hasičů Komárov
- Sbor dobrovolných hasičů Žebrák
- Záchranný útvar Hasičského záchranné sboru České republiky – Zbiroh
- Stanice Hasičského záchranného sboru Slaný

Celkové místo zásahu bylo rozděleno na 3 úseky:

1. úsek západ – velitel úseku z JPO Hořovice
2. úsek východ – velitel úseku z JPO Beroun
3. úsek týl – velitel úseku z JPO Zdice

Na místo události se taktéž dostavila tisková mluvčí HZS pro střeďočeký kraj, která zajistila komunikaci s médii a předávání informací k mimořádné události.

Obrázek č. 1 – Snímek dopravní nehody na dálnici D5. Zdroj: Policie ČR.

Sbor dobrovolných hasičů Chyňava

Jednotka sboru dobrovolných hasičů nezasahovala přímo v místě události, ale zajišťovala zálohu na vlastní zbrojnici.

Hasičský záchranný sbor Hořovice

Jednotka byla povolána k dopravní nehodě sedmi osobních vozidel na dálnici D5. Jednotka dorazila na místo události v 11:24 a jednalo se o první jednotku hasičů v místě události. Po příjezdu na místo byl jednotkou proveden průzkum místa události se zjištěním, že se jedná o hromadnou dopravní nehodu celkem deseti nákladních a patnácti osobních vozidel a se třemi zraněnými osobami. Jednotka proto požádala KOPIS o vyslání dalších sil a prostředků a nadále prováděla průzkum místa dopravní nehody. V počátku zásahu byla rovněž předána informace z místa zásahu generálnímu řediteli HZS. Současně s průzkumem jednotka začala s prováděním protipožárních opatření a zajištěním unikajících pohonných hmot z havarovaných vozidel. Dále jednotka provedla předlékařská ošetření či evakuaci dvou nezraněných osob, uvězněných uprostřed opravní nehody, pomocí nastavovacích žebříků přes středová svodidla. Následně jednotka spolupracovala se záchranným útvarem HSZ ČR – Zbiroh při vyprošťování nákladních automobilů pomocí navijáků. Jednotka dále spolupracovala na řízení provozu na komunikacích, zajištění místa nehody či zajištění místa pro přistání letecké záchranné služby. Jednotka byla poté v místě události ponechána z důvodu zajištění protipožárního opatření při odklízecích prací. Jednotka opustila místo události v 20:52.

Hasičský záchranný sbor Beroun

Jednotka HZS Beroun vyjela dne 20. 1. 2022 v 11:18 k dopravní nehodě na dálnici D5 a namísto události dorazila v 11:30. Po příjezdu na místo události a po domluvě s velitelem zásahu se jednotka podílela na komplexním průzkumu místa nehody s cílem zajistit celkové počty zraněných a zaklíněných osob. Během průzkumu bylo zjištěno, že v jednom z vozidel jsou dvě starší, nezraněné osoby, u kterých je nutné zajistit doprovod mimo místo události do evakuačního autobusu. Část družstva spolu s příslušníkem z JPO Hořovice tuto činnost zajistili a osoby doprovodili do evakuačního autobusu. Mezitím druhá část družstva informovala účastníky nehody o vývoji a postupu záchranných prací a poučila je, jak se chovat a pohybovat v místě události. Následně jednotka zajistila výkon protipožárních opatření, zajištění a zamezení úniku provozních kapalin, odpojení autobaterií a vynesení tlakových lahví kyslíku a propan-butanu z havarovaného nákladního

vozidla. Zajištěná a zabezpečená vozidla byla následně označena křížkem na předním kole značkovacím sprejem. Později, posádka vyprošťovacího automobilu na základě rozkazu velitele zásahu začala provádět likvidační práce, konkrétně vyprošťování dvou nákladních automobilů. Po zbytek zásahu jednotka HZS Beroun koordinovala postup prací s Policií ČR, odtahovými službami a zajišťovala případné úniky provozních kapalin v průběhu vyprošťovacích a likvidačních prací. Během svého zásahu jednotka taktéž zajišťovala odstraňování překážek z komunikace či zajišťovala foto a video dokumentaci z místa události. V čase 16:20 – 21:35 bylo formálně předáno velení veliteli družstva JPO Beroun. Místo události jednotka HZS Beroun opustila v 21:35.

Sbor dobrovolných hasičů Zdice

Jednotka sboru dobrovolných hasičů Zdice vyjela na výzvu KOPIS k dopravní nehodě na dálnici D5. Na místo události jednotka dorazila v 11:48. Po dohodě s velitelem zásahu přijela jednotka k místu události v protisměru. Po příjezdu na místo události a nahlášení se veliteli zásahu obdržela jednotka jako svůj první úkol zjistit počet vozidel, které byly součástí dopravní nehody. Zjištěný počet byl 2 dodávky, 20 osobních a 14 nákladních vozidel. Další z přidělených úkolů velitelem zásahu bylo informovat řidiče nenabouraných vozidel, že sjezd z dálnice bude v protisměru na nájezdu Žebrák. Zde byli řidiči usměřováni kudy mají sjíždět. Po tuto dobu měla být dálnice včetně sjezdu uzavřena. Stále probíhajícím průzkumem bylo však zjištěno, že jeden z nájezdů na dálnici nebyl uzavřen. Přes velitele zásahu bylo proto požádáno o uzavření nájezdu a samotné uzávěry dálnice D5. Po odjetí osobních vozidel bylo zajištěno odcouvání a otočení nákladních vozidel. Během zásahu jednotka poskytla předlékařské ošetření jedné osobě, která byla následně předána do péče ZZS. Pomocí vyprošťovací desky a žebříku byl umožněn věkově starším osobám pohyb přes dálniční těleso. Po zdokumentování dopravní nehody Policií ČR se jednotka podílela na vyprošťovacích pracích do sebe zaklíněných vozidel. U jednoho z vozidel bylo použito bateriové HVZ k vytvoření přístupu k akumulátoru vozidla a jeho následné odpojení. Příjezdem asistenčních odtahových služeb došlo k redukci sil a prostředků a po dohodě s velitelem zásahu se jednotka SDH Zdice vrátila v 16:15 zpět na základnu.

Sbor dobrovolných hasičů Zbiroh

Na základě výzvy KOPIS byla jednotka sboru dobrovolných hasičů Zbiroh vyslána k řešení hromadné dopravní nehody na dálnici D5. Po příjezdu jednotky v 11:49 na místo události již v místě zasahovaly další JPO středočeského kraje. Po dohodě s velitelem zásahu jednotka SDH Zbiroh v součinnosti s ostatními jednotkami základní protipožární opatření na vozidlech a zajistila zasypání úniku provozních kapalin z vozidel. Dále jednotka spolupracovala na naložení jedné zraněné osoby ze sanitního vozu do vrtulníku letecké záchranné služby. Po další dohodě s velitelem zásahu, vzhledem k dostačujícím silám a prostředkům v místě události, byla jednotka SDH Zbiroh odeslána v 13:21 zpět na základnu.

Sbor dobrovolných hasičů Králův Dvůr

Jednotka požární ochrany sboru dobrovolných hasičů Králův Dvůr byla povolána ze zálohy k řešení hromadné dopravní nehody na dálnici D5. Na místo události jednotka dorazila v 11:57. Po příjezdu na místo události jednotka prováděla nebo se podílela na zajištění místa nehody, protipožárních opatření, zachycení uniklých ropných produktů, vyprošťování plynových lahví z havarovaného nákladního automobilu, řízení dopravy či vyprošťování nákladních a osobních vozidel. Dále jednotka zajišťovala teplé nápoje pro postižené civilní osoby a zasahující jednotky IZS. Po rozhodnutí velitele zásahu proběhla redukce sil a prostředků v místě události a jednotka byla vyslána v 19:23 zpět na základnu. Z prostředků SDH Králův Dvůr byl na místě události ponechán pouze kontejner týlový s automobilovým nosičem, včetně strojníka a hasiče.

Hasičský záchranný sbor Rokycany

Jednotka sboru dobrovolných hasičů Rokycany byla na žádost KOPIS vyslána k dopravní nehodě na dálnici D5. Na místo jednotka dorazila v 11:59. Po příjezdu na místo události jednotka provedla průzkum místa dopravní nehody a na rozkaz velitele zásahu zajišťovala havarovaná vozidla proti požáru. Následně zajistila posyp uniklých provozních kapalin z havarovaných vozidel. Po splnění rozkazu a na základě rozhodnutí VZ se jednotka v 12:49 vrátila zpět na základnu.

Sbor dobrovolných hasičů Komárov

Jednotka požární ochrany byla v 11:36 vyslána k dopravní nehodě více vozidel na dálnici D5 ve směru na Prahu. Na místo události jednotka dorazila v 12:01 a prováděla činnosti dle nařízení velitele zásahu. Na havarovaných vozidlech pomohla s protipožárním opatřením, zajistila odpojení akumulátorů vozidel, posyp vyteklých provozních kapalin. Po zdokumentování místa dopravní nehody Policií České republiky se podílela na odstraňování následků dopravní nehody. Do příjezdu evakuačního autobusu se jednotka podílela na zajištění tepelného komfortu účastníků dopravní nehody za pomoci poskytnutí dek a izotermických folií. Po příjezdu povolaného evakuačního autobusu prováděla jednotka pomoc s doprovodem účastníků dopravní nehody do autobusu a také vedla početní evidenci osob. Posádce ZZS RZP Hořovice byla z prostředků SDH Komárov zapůjčena celotělová vakuová matrace, pro fixaci zraněného řidiče. JPO SDH Komárov byla následně na místě ponechána jako záloha pro případný další výjezd. Místo události jednotka opustila v 15:57.

Sbor dobrovolných hasičů Žebrák

Jednotka požární ochrany sboru dobrovolných hasičů Žebrák byla cestou z předchozího zásahu povolána k hromadné dopravní nehodě na dálnici D5 ve směru na Prahu. KOPIS byla jednotka požádána o uzavření dálničního nájezdu na 28. kilometru ve směru na Plzeň. Pomocí automobilové cisterny a výstražných kuželů jednotka provedla uzávěru komunikace a společně a hlídkami Policie ČR usměrňovala dopravu na místě. Zásah jednotky v místě události dopravní nehody probíhal v čase 12:10 – 14:25.

Záchranný útvar Hasičského záchranného sboru České republiky Zbiroh

20. 1. 2022 v 11:58 vyjela jednotka k hromadné dopravní nehodě na dálnici D5. Po příjezdu na místo zásahu v 12:33 byl proveden průzkum a domluva s velitelem zásahu. Po domluvě s VZ bylo dohodnuto, že vyprošťovací práce budou zahájeny po evakuaci všech osob a šetření Policie ČR. Jednotka se proto po domluvě s VZ přesunula na zadní část dopravní nehody, kde začali vyprošťovací práce. Po úspěšném vyproštění určených nákladních vozidel a domluvě s VZ, jednotka odjela v 15:57 zpět na základnu.

Stanice Slaný

Po vyhlášení poplachu vyjela jednotka Slaný s evakuačním autobusem CROSSWAY na místo dopravní nehody na dálnici D5. Po příjezdu na místo události v 12:38 se jednotka nahlásila veliteli zásahu a provedla průzkum místa dopravní nehody. Jednotka ustavila autobus na bezpečném místě poblíž dopravní nehody a provedla přípravu na výdej nápojů a dek pro účastníky dopravní nehody. Zasahující jednotky požární ochrany doprovázeli osoby do připraveného autobusu, kde jednotka Slaný zajistila tepelný komfort pro osoby zasažené dopravní nehodou. V autobuse bylo celkem evakuovaných 15 – 20 osob. Autobus byl k dispozici na místě události po celou dobu zásahu. Po opuštění posledních osob z autobusu byla jednotka Slaný po konzultaci s VZ vrácena v 19:24 zpět na základnu.

Obrázek č. 2 – HZS při zásahu o hromadné dopravní nehody na dálnici D5.⁴⁸

⁴⁸ hzscr.cz: Informační servis. Hromadná dopravní nehoda uzavřela dálnici D5 u Žebráku. [online]. [cit.2.1.2023]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hromadna-dopravni-nehoda-uzavrela-dalnici-d5-u-zebraku.aspx>

Policie České republiky

Oznámení dopravní nehody na linku 112 bylo přijato v 11:12. Událost byla do interního informačního systému JITKA zavedena v 11:14 a hlídkám PČR byla informace předána v 11:15. Výjezd první volné hlídky byl umožněn v 11:27 a na místo události hlídka dorazila v 11:40.

Po příjezdu na místo události byl vykonán průzkum místa události s cílem zajistit potřebným osobám ve spolupráci s příslušníky HZS a ZZS lékařská ošetření. Následně bylo s velitelem zásahu a zástupci odtahových služeb domluveno, že postup odstraňování vozidel bude koordinován s postupem PČR s ohledem na postup šetření dopravní nehody. Rozčlenění dílčích nehod v rámci celku bylo uloženo pouze dvěma hlídkám, aby nedocházelo k duplicitním vytěžením účastníků dopravní nehody. Následně zúčastněné hlídky zpracovaly již jednotlivé nehody. Hlídka kromě šetření hromadné dopravní nehody, což se řadí mezi neodkladný a neopakovatelný úkon, zajišťovaly uzávěru sjezdů a nájezdů na dálnici, dokumentaci dopravní nehody, a to i za pomoci hlídky DRON, a poskytovaly svou součinnost při zásahu dalších složek IZS. Celkově, za dobu události bylo do akce aktivně zapojeno z různých součástí PČR 16 pozemních hlídek a 1 letecká hlídka Policie České republiky. Celkem bylo do zásahu zapojeno 39 příslušníků PČR. Zásah ze strany Policie byl ukončen zprůjezdněním komunikace a to ve 22:19.

Zdravotnická záchranná služba

Zdravotnická záchranná služba po příjezdu na místo dopravní nehody na základě dohody a pokynů velitele zásahu zahájila záchranné práce formou třídění zraněných účastníků dopravní nehody s cílem poskytnout přednemocniční neodkladnou péči a ve vážnějších případech byl zajištěn transport pacientů k cílovému poskytovateli akutní lůžkové péče. Vzhledem k vážnému zdravotnímu stavu jedné ze zraněných osob byl rovněž cestou zdravotnického operačního střediska zdravotnické záchranné služby vyžádán výjezd letecké výjezdové skupiny.

Zhodnocení zásahu

Na zásahu se celkem podílelo padesát šest hasičů z jedenácti jednotek požární ochrany, třicet policistů a čtyři pozemní posádky zdravotnické záchranné služby. U zásahu rovněž zasahoval vrtulník letecké záchranné služby Praha a letecké služby Policie České republiky.

Činnost složek byla v počátku zásahu zaměřena převážně na záchranné a vyprošťovací práce. Následně byla činnost směřována na poskytnutí zázemí a tepelného komfortu pro účastníky dopravní nehody a zasahující složky IZS. V další etapě došlo k odklonění provozu a odsunu nepostižených účastníků dopravní nehody. V poslední fázi zásahu poté došlo k odstranění havarovaných vozidel ve spolupráci s odtahovými službami.

Celkový zásah měl několik pozitivních faktorů. Mezi ty největší pozitiva této dopravní nehody lze jednoznačně zařadit, že nedošlo ke smrtelnému zranění a celkový počet zraněných osob byl vzhledem k velikosti nehody relativně nízký. Jako další pozitivum tohoto zásahu bylo, že žádné z havarovaných vozidel nepřeváželo nebezpečnou chemickou látku, tudíž nevníklo riziko kontaminace půdy. Velkým pozitivem byla ukázněnost a spolupráce účastníků dopravní nehody, kteří se řídili pokyny zasahujících hasičů a policistů a taktéž výborná spolupráce se zasahujícími jednotkami sborů dobrovolných hasičů. Významnou roli vzhledem k bezproblémovému zvládnutí zásahu zahrála sloužící směna KOPIS, která aktivně spolupracovala s veliteli zásahu a všemi dotčenými služebními funkcionáři a přehledně zajišťovala koordinaci na operační úrovni.

Tento zásah však měl i řadu negativních faktorů. Za ten největší lze považovat nepříznivé meteorologické podmínky. Intenzivní sněžení, silný vítr a kluzká vozovka stěžovala cestu jednotlivých složek IZS na místo zásahu a znepříjemnila celkový zásah všem složkám IZS. Taktéž nedostatek informací při přijetí oznámení o mimořádné události do značné míry zpomalilo nasazení sil a prostředků pro řešení dopravní nehody. Lokace dopravní nehody rovněž nebyla nejvhodnější. Došlo k rychlému zahlcení objízdných tras a cesta na místo zásahu pro vozidla odtahových služeb byla o to obtížnější.

Co se týká zhodnocení zásahu v porovnání s teoretickými postupy, byl zásah přesně dle postupů uvedených v typové činnosti Dopravní nehoda. Nejprve došlo k zajištění místa dopravní nehody, provedení průzkumu, provedení protipožárních opatření a poskytnutí první pomoci zraněným. Následně proběhlo vyproštění zraněných a uvíznutých osob, poskytnutí neodkladné přednemocniční péče a poskytnutí nezbytné pomoci zasaženým osobám. Po dokončení záchranných prací byl zajištěn odtah nepojízdných vozidel a vyčištění komunikace.

5. Rozhovor s velitelem hasičské stanice Hasičského záchranného sboru České republiky

Pro můj rozhovor jsem oslovila velitele stanice hasičského záchranného sboru, který byl ochoten odpovědět na několik otázek týkajících se nejen společných zásahů HZS u mimořádných událostí ale rovněž byl ochoten mi sdělit svůj osobní názor na připravenost HZS na řešení mimořádných událostí a na integrovaný záchranný systém jako takový. Na žádost osloveného velitele stanice, je tento rozhovor zveřejněn mé práci anonymně.

Oslovený velitel hasičské stanice působí u hasičského záchranného sboru již 15 let a během své služby měl nespočetněkrát možnost zasahovat u různých mimořádných událostí. Ne jednou se tak dostal při společném zásahu složek IZS do pozice velitele zásahu. Pozici velitele zásahu hodnotí jako prestižní záležitost, na druhou stranu se však jedná i o velmi náročnou a vyčerpávající pozici. Obzvláště u velkých mimořádných událostí, kdy zasahuje několik složek IZS v místě události najednou, jde o velmi náročnou činnost, jelikož je nutné zajistit koordinaci všech složek v místě události a je nutné se umět rychle a správně rozhodovat.

V rámci společných zásahů složek IZS, jednotka pod vedením osloveného velitele stanice, vyjížděla nejčastěji k dopravním nehodám a požárům. Spolupráci jednotlivých složek IZS při společném zásahu velitel hodnotí na velmi dobré úrovni. Každá složka při svém zásahu pracuje s vysokým nasazením a jinak tomu není ani při těch společných. Při společném zásahu není potřeba nikoho, jak se

říká „nutit do práce“, a každá složka aktivně plní své úkoly a spolupracuje s ostatními zasahujícími složkami.

Co se týká celkové připravenosti hasičského záchranného sboru na zvládnání mimořádných událostí, je z pohledu osloveného velitele stanice na vysoké úrovni. Družstva se pravidelně účastní různých taktických cvičení na zvládnání mimořádných událostí, jako je například cvičení na stabilizaci zřícené budovy, podezření na nález radioaktivní látky, součinnost s hasičskou leteckou službou při požáru lesa a mnoho dalších. Tato cvičení jsou pro praxi velice přínosná, jelikož je možné si nacvičit či vyzkoušet postupy, které se následně využijí při reálném zásahu. Taktéž při těchto cvičení dojde k navázání osobních kontaktů napříč složkami, což může být v mnoha situacích benefit. Rovněž vybavení pro řešení mimořádných událostí, kterým disponuje HZS, je relativně dostatečný. Někdy by však bylo vhodné mít větší kompatibilitu nářadí a nástrojů, alespoň v rámci jedné složky IZS. Samozřejmě na mimořádné události překračující běžnou zásahovou činnost složek IZS vybavení dostačující není, ale to by ani nebylo účelné. Pro praxi přínosná byla hodnocena i tvorba dokumentů Typová činnost složek IZS při společném zásahu. Při taktických cvičení složek IZS se přímo z typových činností vychází a jejich obsah se naplno využívá.

Při rozhovoru s velitelem stanice mě zajímalo, jaký zásah považuje za nejtěžší či nejsložitější. Bez váhání odpověděl, že se jedná o zásahy s velkým počtem nasazených jednotek či složek, kdy je nutná náročná koordinace při nasazení a zajištění bezpečnosti a všech potřeb zasahujících. Z hlediska psychické náročnosti se pak jedná o události s velkým počtem zraněných a usmrcených osob. Jako nejhorší potom velitel stanice hodnotí zásahy, kdy jsou události zasaženy děti, příbuzní, blízcí či kolegové zasahujících.

Má poslední otázka se týkala nedostatků v rámci zásahů IZS a případných návrhů ke zlepšení těchto nedostatků. K tomu stručně dodal, že vždy platí, že úspěšný zásah bude ten, kde spolu složky dokážou rychle a efektivně komunikovat, a k tomu je zapotřebí se pravidelně setkávat, a to nejen u zásahů, ale hlavně u cvičení a takzvaně pilovat postupy.

Na závěr celého rozhovoru dodal, že o nasazení a vůli jednotlivých složek IZS zvládnout zásah nemá sebemenší pochyb.

Závěr

V mé bakalářské práci jsem se věnovala pojmům spojeným s mimořádnou událostí, krizovými stavy a integrovaným záchranným systémem.

Hned v úvodu práce jsem vysvětlila pojem mimořádná událost a přiblížila problematiku krizových stavů, díky kterým je možné rychleji reagovat na vzniklé mimořádné události a zamezit ještě větším negativním dopadům. Dále jsem charakterizovala integrovaný záchranný systém, uvedla jsem související právní legislativu, jeho základní i ostatní složky, jejich činnosti a koordinaci při společném zásahu. Rovněž je v práci přiblížena činnost operačních středisek, které hrají jednu z klíčových rolí úspěšného zásahu. V závěru teoretické části je definován dokument Typová činnost složek IZS při společném zásahu, a vzhledem k obsahu praktické části, jsem následně přiblížila obsah konkrétní typové činnosti - Dopravní nehoda STČ 08/IZS.

V praktické části jsem popsala hromadnou dopravní nehodu, ke které došlo na dálnici D5 v lednu 2022. V této části je podrobněji popsán průběh zásahu a činnosti zasahujících složek IZS. Nejrozsáhleji je popsána činnost jednotek požární ochrany, vzhledem k tomu, že během zásahu zajišťovali převážnou většinu záchranných a likvidačních prací. Jedním z cílů, které jsem si stanovila v úvodu práce, bylo porovnat reálný zásah, konkrétně postup zásahu a činnosti složek integrovaného záchranného systému, s teoretickými postupy uvedenými v typové činnosti Dopravní nehoda. Reálný zásah jsem porovnala s typovou činností a průběh zásahu a vykonávané činnosti korespondují s obsahem uvedeným v tomto dokumentu. Taktická cvičení, kterých se složky IZS účastní, a která jsou zaměřena právě na trénink spolupráce složek IZS při řešení konkrétních mimořádných událostí, a jejichž podkladem bývá právě vybraná typová činnost dle zaměření cvičení, hodnotím jako velice přínosná. Jak jsme totiž mohli vidět při zásahu u uvedené hromadné dopravní nehody, aplikovaný postup byl totožný s postupem v typové činnosti. Při zásahu, každá ze složek věděla co je jejím hlavním úkolem a celkový zásah byl přehledný a nedocházelo k žádným zbytečným prodlevám při výkonu záchranných a likvidačních prací. Celý zásah na základě získaných informací hodnotím za velice úspěšně zvládnutý. Informace o

průběhu zásahu a činnostech zasahujících složek byly získané na základě rozhovoru s řešiteli mimořádné události.

V praktické části je rovněž uveden rozhovor s velitelem HZS, který mi sdělil svůj názor na integrovaný záchranný systém a společné zásahy složek IZS, či přípravu na řešení mimořádných událostí. Z rozhovoru vyplývá, že společné zásahy složek IZS při řešení mimořádných událostí jsou efektivní a každá ze zúčastněných složek zasahuje u mimořádné události se 100% nasazením. Stejně tak příprava a vybavení HZS je na velmi dobré úrovni. Z pohledu osloveného velitele stanice hasičského záchranného sboru je integrovaný záchranný systém funkční systém a kvalitní nástroj pro zvládnutí mimořádných událostí a já s ním mohu jediné souhlasit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

1. Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.
2. SKALSKÁ, Květoslava, Zdeněk HANUŠKA a Milan DUBSKÝ. Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: modul I. 1. vydání. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-59-4.
3. VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.
4. ADAMEC, Vilém a kol. Operační střediska v integrovaném záchranném systému. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2019. ISBN 978-80-7385-225-2.
5. NOVÁKOVÁ, Jaroslava, Oldřich KRULÍK a Radek BUREŠ. Úvod do bezpečnosti a krizového řízení I.: mimořádné události, jejich členění a negativní dopady na základní funkce státu. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-343-7.
6. TARČÁNI, Ondrej. Teorie a praxe krizového řízení I. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2015. ISBN 978-80-7251-435-9.
7. Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

Zákonná úprava

8. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů v posledním znění
9. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů v posledním znění
10. Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů v posledním znění

11. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky v posledním znění
12. Zákon č. 133/1985 Sb., zákon České národní rady o požární ochraně
13. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně v posledním znění
14. Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě v posledním znění
15. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích v posledním znění
16. Zákon č. 219/1999 Sb., o zbrojených silách České republiky
17. Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
18. Vyhláška č. 447/2001 Sb., Vyhláška Českého báňského úřadu o báňské záchranné službě.

Internetové zdroje

1. hzscr.cz: Krizové stavy [online]. [cit.10.11.2022]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/web-krizove-rizeni-a-cnp-krizove-stavy-krizove-stavy.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
2. policie.cz: Tísňová linka 158 [online]. [cit.11.11.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/narodni-linka-tisnoveho-volani-158.aspx>
3. gis.kr-stredocesky.cz: Mapový portál Středočeského kraje [online]. [cit.26.11.2022]. Dostupné z: https://gis.kr-stredocesky.cz/js/zdrav_story/
4. MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Soubor typových činností. Dopravní nehoda STČ 08/IZS [online]. Praha: 2020. [cit. 08.12.2022]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>
5. hzscr.cz: Informační servis. Hromadná dopravní nehoda uzavřela dálnici D5 u Žebráku. [online]. [cit.2.1.2023]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hromadna-dopravni-nehoda-uzavrela-dalnici-d5-u-zebraku.aspx>
6. nehody.policie.cz. [online]. [cit.4.1.2023]. Dostupné z: <https://nehody.policie.cz/#7/16.54541/49.69658/e4memo3>

7. policie.cz: Informace o nehodovosti na pozemních komunikacích v České republice v lednu 2022. [online]. [cit.4.1.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx>
8. hzscr.cz: Ničivé povodně 10 let poté: SRPEN 2002 – 2012 stavy [online]. [cit.23.1.2023]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/nicive-povodne-10-let-pote-srpen-2002-2012.aspx>
9. hrad.cz: Prezident republiky vysílá Hradní stráž na pomoc postiženým katastrofou. [online]. [cit.24.1.2023]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/prezident-republiky-vysila-hradni-straz-na-pomoc-postizenym-katastrofou-16018>
10. hbzs-ov.cz: Činnosti. [online]. [cit.24.1.2023]. Dostupné z: <https://hbzs-ov.cz/cs/zachranarstvi>
11. hbzs-praha.cz: Zřícená hala na Kladně. [online]. [cit.24.1.2023]. Dostupné z: <http://www.hbzs-praha.cz/z-cinnosti/zricena-hala-na-kladne>
12. Statistická ročenka 2001-2020. Praha: MV – generální ředitelství HZS ČR, 2021. [online]. [cit.4.1.2023]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>

Seznam zkratk

ČNB	Česká národní banka
ČTÚ	Český telekomunikační úřad
HZS	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotka požární ochrany
KOPIS	Krajské operační a informační středisko
MF	Ministerstvo financí
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NBÚ	Národní bezpečnostní úřad
OS	Operační středisko
PČR	Policie České republiky
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SÚJB	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

Seznam příloh

Příloha č. 1:

Otázky k rozhovoru

Příloha č. 1

Otázky k rozhovoru

1. Jak dlouho působíte v hasičském záchranném sboru ČR?
2. Zasahoval jste již u mimořádné události v rámci IZS jakožto velitel zásahu?
3. Jaká jsou pozitiva a negativa být v pozici velitele zásahu při řešení mimořádné události?
4. U jakých mimořádných událostí v rámci IZS nejčastěji zasahujete?
5. Jak hodnotíte úroveň společných zásahů a úroveň spolupráce s ostatními složkami IZS?
6. Jaké jsou klady a zápory společných zásahů v rámci IZS?
7. Jak hodnotíte celkovou přípravu HZS ČR na zvládnání mimořádných událostí?
8. Disponujete dostatečným vybavením potřebným pro bezproblémové zvládnání mimořádných událostí?
9. Zúčastnil jste se osobně taktických cvičení na zvládnání/řešení mimořádných událostí? Pokud ano, můžete uvést příklad takového cvičení?
10. Hodnotíte provádění těchto cvičení za přínosné pro praxi?
11. Jak hodnotíte tvorbu dokumentů Typová činnost složek IZS při společném zásahu?
12. Jaký zásah považujete z Vašeho pohledu za nejtěžší či nejsložitější?
13. Vidíte nějaké zásadní nedostatky v rámci společných zásahů IZS?
14. Jaké máte návrhy ke zlepšení těchto nedostatků?